

Література:

1. Прямі інвестиції в Україну і з України за 2010-2018 рр. URL: <http://kh.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 02.10.2019).

ВРАХУВАННЯ ЕФЕКТУ СИНЕРГІЇ ПРИ ВИЗНАЧЕННІ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

*Шершенюк О.М., к.е.н., доцент,
Щеклеїна А.О.*

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Включення України у світовий економічний простір та створення в країні довгострокових умов для неперервного економічного зростання зумовлюють необхідність нарощування й ефективного використання інноваційного потенціалу, розширення можливостей його реалізації в процесі поглиблення інтеграції національної економіки у світові та регіональні структури.

Дослідження та використання синергії у інноваційній діяльності підприємства особливо важливі, адже механізм управління інноваційним розвитком підприємства є складним та багатоелементним. Кожен з виявлених чинників та джерел синергізму може або позитивно, або негативно впливати на параметри реалізації етапів інноваційного процесу або не позначатися на результатах, а поєднання їх впливу може мати непередбачені наслідки для результатів певних етапів або інноваційного процесу загалом.

Осмислення особливостей проявів синергетичних ефектів дозволяє здійснювати управління економічними процесами на якісно новому рівні та новими підходами щодо прогнозування, планування, регулювання як на мікро-, так і на макрорівнях.

Україна, яка орієнтована на інноваційний шлях розвитку економіки, обов'язково повинна враховувати синергетичні ефекти від впровадження інновацій. У зв'язку з цим система управління повинна бути:

- рефлексивною, тобто основою на здатності прогнозувати наслідки реалізації прийнятих рішень і на цієї основі корегувати управлінські дії з урахуванням ситуації, яка склалася;
- багатоваріантною і нелінійною;
- ситуаційною, такою яка зіставляє управлінські дії зі станом і тенденціями розвитку соціально-економічної середовища на момент прийняття рішень;
- самоорганізуючою, тобто система управління повинна перетворювати себе, щоб відповідати вимогам оновленого суспільства.

Початком сучасних уявлень о синергії в економіці стала робота І. Ансоффа, яка була опублікована у 1965 р. Визначення «синергія» означає факт такої сукупної дії двох або декількох факторів на деякий об'єкт, яка не може бути пояснена простим підсумовуванням (або відніманням) діючих факторів.

Синергетика як самостійна наука, яка вивчає основні закони самоорганізації складних систем, виникла на початку 1970-х років. Запропонований Г. Хакеном термін «синергетика» акцентує увагу на узгодженні взаємодії частин при утворенні структури як єдиного цілого.

Грунтуючись на синергетичних підходах, вчені прийшли до висновку, що упорядкованість може утворюватись тільки у відкритих системах. Відкрита система – система, яка обмінюється інформацією з навколишнім середовищем. Теорія виявила властивості відкритих систем, віддалених від рівноважного стану: вони виявляються нестійкими і повернення до початкового стану є обов'язковим. В деякій точці біфуркації поведінка системи стає неоднозначною.

Ринок сучасних технологій і науково-технічних досягнень пов'язаний, насамперед, з торгівлею об'єктами інтелектуальної власності – ліцензіями на використання таких об'єктів, винаходами, промисловими зразками, корисними моделями, ноу-хау тощо. Нажаль, такий вид діяльності в Україні в низькому ступені впливає на розвиток інноваційної діяльності. Передача технологій обмежується внутрішнім ринком, що дає нам право зробити висновок щодо його замкнутого характеру, як слідство – не конкурентоспроможність продукції і інноваційної діяльності в цілому. Останнє суперечить принципу відкритості системи, дотримання якого є обов'язковим для прояву синергетичних ефектів.

Синергетичний підхід до управління складними системами є одним з найбільш перспективних для рішення задач ефективного управління інноваційним потенціалом підприємств.

Докорінне реформування виробництва в Україні неможливе без проведення великомасштабних інституціональних та організаційно-економічних перетворень. Здійснення структурних зрушень в економіці України, використання синергетичного підходу для рішення задач ефективного управління інноваційним потенціалом підприємств передбачає активне перепрофілювання останніх, що забезпечить можливість реалізації перспективних науково-технічних програм розвитку виробництва.

Перехід національної економіки на інноваційних шлях розвитку може результативно відбуватися при умові цілеспрямованої діяльності щодо створення синергетичного ефекту на основі впровадження інновацій, науково-технічного та технологічного прогресу. На прояв синергетичного ефекту в економіці впливає поєднання та комбінація таких факторів, як організаційно-управлінський та грошово-фінансовий. Економічним простором створення і поширення синергетичного ефекту є інноваційно-інвестиційний процес.

Враховуючи необхідність прийняття ефективних заходів щодо модернізації національної економіки з метою виведення її у число провідних економік світу, достойного забезпечення якості життя населення назріла потреба у всебічному вивченні синергетичних ефектів в економіці. Тільки за умови урахування впливу синергетичних ефектів на економічні відносини, економічне зростання можлива побудова ефективної, стійкої, інноваційної та соціально-спрямованої економіки.

Синергетика сьогодні дає змогу створити широке поле для практичних впроваджень новацій. Економіка, насичена синергетичною парадигмою, здатна вирішувати кардинально нові завдання з досліджень трансформаційних процесів у суспільстві.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

*Шершенюк О.М., к.е.н., доцент,
Щеклеїна А.О.*

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Ефективна діяльність підприємств в довгостроковій перспективі, забезпечення високих темпів їх розвитку та підвищення конкурентоспроможності в умовах ринкової економіки в значній мірі визначаються рівнем їх інвестиційної активності і діапазоном інвестиційної діяльності. Всі напрямки і форми інвестиційної діяльності підприємства здійснюються за рахунок сформованих їм інвестиційних ресурсів. Від характеру формування цих ресурсів багато в чому залежить рівень ефективності не тільки інвестиційної, але і всієї господарської діяльності підприємства.

Проблеми пошуку ефективних механізмів формування та використання інвестиційних ресурсів, а також аналіз впливу інвестиційних ресурсів підприємств на економічне зростання в країні вже досить давно досліджуються у вітчизняній і зарубіжній економічній літературі. Вагомий внесок у розробку цієї проблеми внесли зарубіжні економісти такі як: М. Бромвіч, Е. Брігхем, Дж. Кейнс, В. Кінг, Д. Кліланд, П. Массі, П. Самуельсон, Х. Хаймер, У. Шарп та ін. серед вітчизняних вчених, найбільш активно займаються дослідженням даної проблеми, слід відзначити І. Бланка, Т. Васильєву, В. Геєця, В. Гриньову, Б. Губського, С. Дорогунцова, Т. Майорову і ін.

Процес формування інвестиційних ресурсів передбачає розгляд можливих джерел фінансування інвестицій з урахуванням специфіки господарської діяльності того чи іншого підприємства.

Усі джерела формування інвестиційних ресурсів поділяють на три основні групи: власні, позикові, залучені.

Серед власних джерел фінансування інвестицій головну роль відіграє прибуток, що залишається в розпорядженні компанії (фірми) після сплати податків і інших обов'язкових платежів. Другим за значенням джерелом власних коштів є амортизаційні відрахування. Їхній розмір залежить від обсягу використовуваних компанією основних фондів і прийнятої політики їхньої амортизації (використання методу прямолінійної чи прискореної амортизації).

Друга група можливих інвестиційних ресурсів підприємства – позикові джерела, які в сучасній світовій практиці використовують насамперед для фінансування інвестиційних проектів з низьким ступенем ризику та чітко